

MIGRATION CHALLENGES OF REPUBLIC OF CROATIA AFTER ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

MIGRACIJSKI IZAZOVI REPUBLIKE HRVATSKE NAKON ULASKA U EUROPSKU UNIJU

KULAS, Anita; KNEZEVIC, Sanja & DUSPARA, Lena

Abstract: *Migration affecting more and more countries and people are increasingly more mobile thanks to open borders, modern means of transport and offers on the market. Intensifying mobility and exchange between Member States of the European Union is a dynamic factor for many countries. By Croatian accession to the EU there are open some new migration challenges, unique market and labor mobility, but also other mobility. The aim of the paper is to present the current understanding, opinion and attitude of the new migration challenges. Analysis of migration challenges is based on survey conducted among specialist graduate professional study students at the College of Slavonski Brod, direction Management.*

Key words: *migration, migration challenges, Republic of Croatia, European Union*

Sažetak: *Migracije zahva aju sve više i više zemalja, a ljudi su sve više pokretljiviji zahvaljuju i otvorenim granicama, modernim sredstvima transporta i ponudama na tržištu rada. Intenziviranje mobilnosti i razmjena me u zemljama lanicama Europske unije predstavlja dinami an faktor za mnoge zemlje. Ulaskom Republike Hrvatske u EU otvoreni su neki novi migracijski izazovi, jedinstveno tržište i mobilnost radne snage, ali i ostalog stanovništva. Cilj ovog rada je prikazati trenutno razumijevanje, mišljenje i stav o novim migracijskim izazovima. Analiza migracijskih izazova temelji se na anketi provedenoj me u studentima specijalisti kog diplomskog stru nih studija Menadžment na Veleu ilištu u Slavonskom Brodu.*

Ključne riječi: *migracija, migracijski izazovi, Republika Hrvatska, Europska unija*

Authors' data: Anita **Kulas**, mag.oec., Veleu ilište u Slavonskom Brodu, Dr. Mile Budaka 1, Slavonski Brod, anita.kulas@vusb.hr; Sanja **Knezevic**, mag.oec., Veleu ilište u Slavonskom Brodu, sanja.knezevic@vusb.hr; Lena **Duspara**, univ.spec.oec., Veleu ilište u Slavonskom Brodu, lena.sigurnjak@vusb.hr

1. Uvod

Globalizacija jest suvremeni svjetski proces koji se ozbiljnije po eo shva ati tek krajem 20. stolje a. Postala je višedimenzionalni proces koji ine politika, kultura, demografija, društvo i gospodarstvo. Budu i da su ljudi glavni pokreta i procesa globalizacije, važno je istaknuti da demografski potencijali imaju klju nu ulogu u ukupnom razvoju gospodarstva. Upravo se zbog toga rad bavi pitanjem migracijskih izazova koji su nastali nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Cilj je anketirati studenata koji poha aju specijalisti ki diplomski stru ni studij Menadžment na Veleu ilištu u Slavonskom Brodu kako bi se dobilo njihovo mišljenje vezano uz migracijske izazove Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju.

2. Republika Hrvatska nakon ulaska u Europsku uniju

Republika Hrvatska je kao nezavisna i suverena država priznata 15. sije nja 1992. godine te su od tada uspostavljeni odnosi izme u nje i Europske unije. Pristupanje Europskoj uniji bio je složen i dugotrajan postupak. „21. velja e 2003. godine Hrvatska je podnijela zahtjev za lanstvo, a od 2004. godine Hrvatska je postala službena zemlja kandidatkinja za pristup Europskoj uniji.“ [1] Na putu Hrvatske prema punopravnom lanstvu u Europskoj uniji, klju ni element predstavljali su pregovori. „U listopadu 2005. godine otvoreni su pregovori za punopravno lanstvo te je odmah po eo postupak uskla ivanja Hrvatskog zakonodavstva s europskim.“ [3] Pregovori su završeni u lipnju 2011. te je iste godine potpisan i Ugovor o pristupanju Europskoj uniji. Ulaskom u lanstvo Europske unije 1. srpnja 2013. godine ostvario se najvažniji vanjskopoliti ki cilj Republike Hrvatske nakon osamostaljenja. Na pridruživanju Europi intenzivno se radilo dulje od desetlje a. lanstvo u Europskoj uniji donosi hrvatskim graanima mnoge prilike, ali i izazove koji se trebaju dobro poznavati i za koje se treba dobro pripremiti. Uspjeh lanstva najviše ovisi o spremnosti da se što bolje iskoriste prilike i umanje poteško e i opasnosti na svakom pojedinom podru ju. Brojnost stanovništva, površina, razvijenost i drugi relevantni pokazatelji Unije upu uju na to da se radi o izrazito velikom i razvijenom unutarnjem tržištu. Problematika kretanja stanovništva je od temeljnog zna aja za stvaranje zajedni kog tržišta Europske Unije. Sloboda kretanja zaposlenika je jedna od etiri temeljne slobode, koja zajedno sa slobodom kretanja roba, usluga i kapitala ine zajedni ko tržište. Hrvatska je datumom ulaska u EU otvorila svoje tržište rada za graane i iz drugih država lanica. Sloboda kretanja uglavnom se prije odnosila samo na kretanje radnika, no kasnije se proširila i na ostale osobe, kao što su lanovi obitelji radnika, studenti... Ugovorom iz Maastrichta uveden je poseban 'status građanina Unije'. "Odre eno je da svaka osoba koja nosi državljanstvo neke države lanice ujedno ima i status građanina Unije. Ono ne zamjenjuje nacionalno državljanstvo, ve ga samo nadopunjava." [2]

3. Migracije

Migracija podrazumijeva kretanje stanovništva. Ona ima presudan utjecaj na izravno miješanje kulturnih obrazaca me u pripadnicima razli itih kultura. [4] Migracija

mijenja dinamiku ukupnog kretanja stanovništva neke regije. [5] Migracije se dijele prema trajanju migracije, prema prostoru kretanja te na one kada osobe nemaju mogućnosti izbora. Ako se radi o migracijama prema trajanju, tada se one dijele na stalne i povremene migracije. Stalne uključuju sve migracije koje podrazumijevaju trajnu promjenu mjesta prebivališta, a povremene uključuju privremenu promjenu mjesta prebivališta. Ako se radi o migracijama prema prostoru kretanja, tada se dijele na vanjske i unutarnje. Vanjske migracije predstavljaju seljenje osoba iz jedne države u drugu, a unutarnje predstavljaju seljenje unutar države. Kada se radi o migracijama osoba koje nemaju mogućnosti izbora, tada se dijele na dobrovoljne i prisilne. Dobrovoljne migracije se često vežu uz iseljavanje s otoka te preseljenje iz ruralnog u urbano područje, a prisilne su često vezane uz rat. [6] Migracija podrazumijeva postojanje određenih čimbenika zbog kojeg su ljudi pokretljivi odnosno mobilni. Prema tome, čimbenici su demografski, gospodarski, socijalni, psihološki te ostali. U demografske čimbenike ulazi stopa rodnosti, stopa smrtnosti, odnosno sve ono što utječe na obujam i smjer pokretljivosti. U gospodarske čimbenike ulazi prvenstveno stjecanje viših zarada, boljeg životnog standarda i sl. U socijalne i psihološke čimbenike ulazi sve ono o čemu uvijek razmišlja, dakle njegovi osjećaji, strahovi, maštanja i dr. Ostale čimbenike čine prirodne katastrofe, politički nemiri i sl. [6] Migracijski tijekovi uvelike se mijenjaju kroz vrijeme, te ovise o veličini i sastavu stanovništva koje migrira. Važno je da se migranti uspješno integriraju u novom društvu, a to je moguće samo uz pomoć državnih tijela, odnosno kreatora politika vezanih uz migraciju stanovništva imaju relevantne podatke na temelju kojih mogu donijeti kvalitetne odluke. Prilikom donošenja takvih odluka, treba voditi računa o društveno-ekonomskom stanju migranata, o situaciji na tržištu rada, o raspodjeli dohotka i slično. Tijekovi migracija dugoročno i kratkoročno utječu na strukturu i veličinu cjelokupnog stanovništva. [7]

„Najvažniji razlozi migracije radne snage:

- nedovoljna ponuda odgovarajuće radne snage u zemljama odredišta,
- rast plaća u razvijenim zemljama ugrožava profit,
- promjena u kvalifikacijskoj strukturi stanovništva,
- starenje stanovništva u razvijenim zemljama.“ [1]

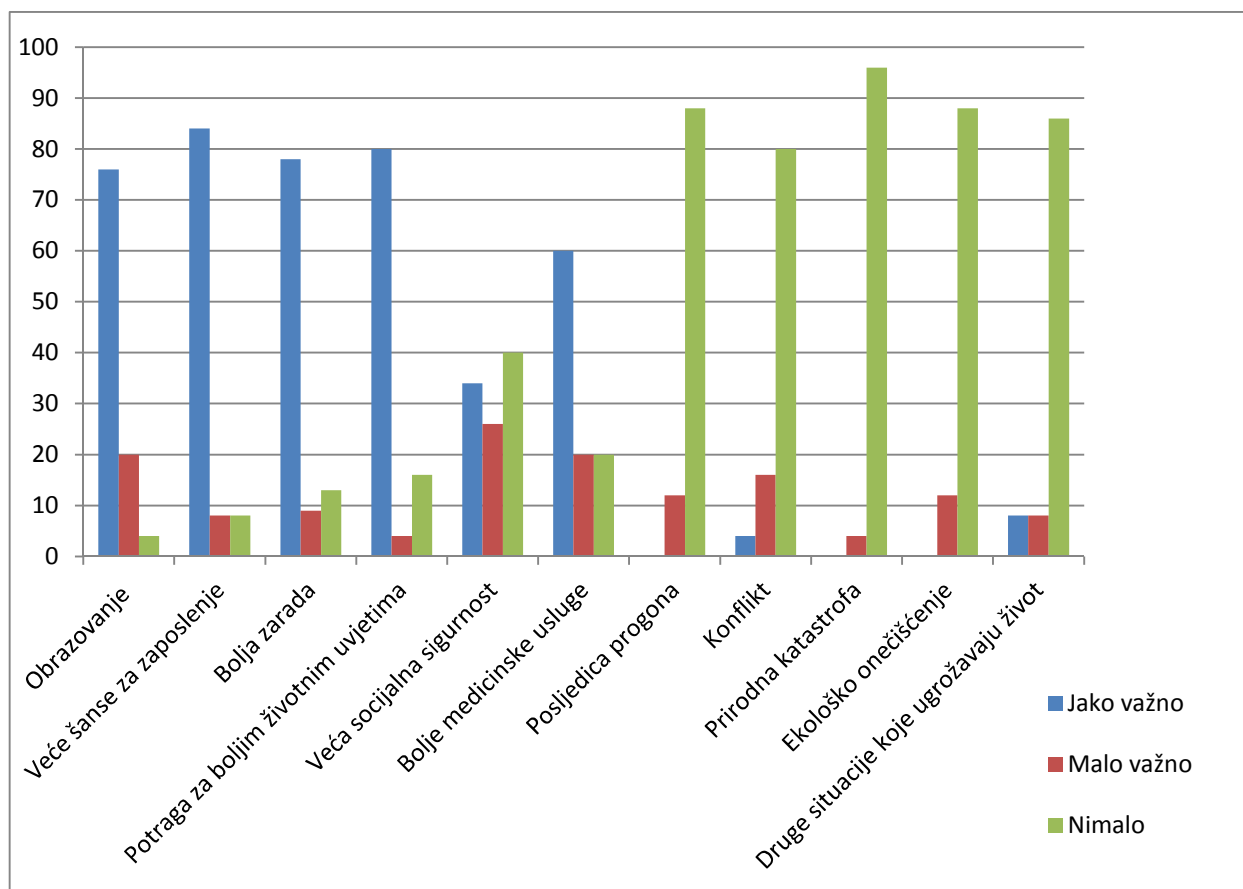
4. Rezultati ankete

Ulaskom u Europsku uniju u Republici Hrvatskoj su stvoreni novi migracijski izazovi. Cilj ovog rada je istražiti mišljenje i stavove o novonastalim migracijskim izazovima. Istraživanje je provedeno među 27 studenata specijalisti kog diplomskog stručnog studija Menadžment na Veleučilištu u Slavanskom Brodu.

Više od 80% ispitanika ima od 18-30 godina, više od 80% je nezaposleno, te nešto više od 50% je sa područja grada Slavanskog Broda.

Svatko se tokom svoga života susreo s nekim oblikom migracije, no ulaskom u EU otvoreni su neki novi vidici i migracijski izazovi. Migracije mogu biti praćene pozitivnim (obrazovanje, razvoj karijere i sl.), ali i negativnim trendovima (ratovi, prirodne katastrofe i sl.). U Grafu 1. koji slijedi prikazani su mogući i razlozi koji

uvjetuju migracije stanovnika sa područja Republike Hrvatske u zemlje Europske unije, te stavovi ispitanika o važnosti pojedinog migracijskog izazova.

Graf 1. Migracijski izazovi RH nakon ulaska u EU, Izvor: Izradili autori na temelju provedenog istraživanja

Prema provedenom istraživanju prikazanom u Grafu 1. više od 70% ispitanika smatra da je mogućnost obrazovanja u zemljama Europske unije veoma važan migracijski izazov. Uenicima i studentima se otvaraju brojne mogućnosti obrazovanja u novim sredinama putem programa mobilnosti. Rezultat su usvajanja novih znanja i školovanje za struke za koje u RH niti nema edukacije. Veliki postotak, više od 80%, smatra da su veće šanse za zaposlenje, kao i mogućnost bolje zarade bolje u zemljama Unije, nego u RH i samim time predstavljaju bitan migracijski izazov. Veoma su slični rezultati vezani uz potragu za boljim životnim uvjetima, za koje 80% ispitanika smatra da su bitan razlog za migracije.

Pretpostavka je da bi rezultati ova posljednja tri migracijska izazova bila imala drugačije rezultate da već godinama u Republici Hrvatskoj ne vlada recesija, loša gospodarska klima i konstantan rast nezaposlenosti, gdje mnogi vide izlaz i pronalazak boljih šansi i uvjeta za život u zemljama EU, pogotovo onima na zapadu koje su davno prebrodile razdoblje recesije.

Kada je riječ o socijalnoj sigurnosti, 40% ispitanika smatra da to nije uvjet koji bi potaknuo migraciju, dok 34% smatra da je to bitan migracijski izazov. Unato lošem

gospodarskom stanju, sustav socijalne sigurnosti je u Hrvatskoj nudi više mogućnosti, nego socijalni sustavi u nekim zemljama Europske unije. Može se reći i da je RH veoma socijalno osjetljiva zemlja.

Više od 80% ispitanika smatra da posljedice progona, sukobi, prirodne katastrofe, ekološke katastrofe te druge katastrofe koje ugrožavaju život nisu nimalo važan migracijski izazov, te da ne uzrokuju migracije u Europsku uniju. Hrvatska je relativno kratko njena članica te se nada polaže u „hvatanju koraka“ sa trendovima u razvoju s ostalim članicama, sve sa ciljem gospodarskog napretka.

5. Zaključak

Na području Europske unije postoje značajne razlike u razini razvijenosti, pa upravo ta karakteristika uvjetuje i motivira kretanje stanovništva i pridonosi promjeni regionalne demografske slike. Kretanja stanovništva imaju različite pojedinačne motive. U provedenoj anketi studenata Veleučilišta u Slavonskom Brodu dobiveni su njihovi razlozi i mišljenja zašto sve više pojedinaca napušta Hrvatsku. U razdoblju u kojem je nezaposlenost dostigla rekordne razine u većini zemalja članica Europske unije, pa tako i Republici Hrvatskoj, pogotaju i prije svega mlade, najvažniji motivi za emigraciju iz Hrvatske studenata su mogućnost obrazovanja u zemljama Europske unije, veće šanse za zaposlenje, mogućnost bolje zarade u zemljama Unije te potraga za boljim životnim uvjetima što pokazuje njihovu želju za odlaskom.

6. Literatura

- [1] Bolfek B., Knežević S. (2011.) *Meunarodna ekonomija, Veleučilište u Slavonskom Brodu*, Slavonski Brod
- [2] Mintas-Hodak Lj. (2004.) *Uvod u Europsku Uniju*, Mate d.o.o., Zagreb
- [3] Proces pristupanja Hrvatske EU-u – kronologija, entereurope, Vodi kroz informacije o Europskoj uniji,
<http://www.entereurope.hr/cpage.aspx?page=clanci.aspx&pageID=13&clanakID=5530> *Pristup: 10-04-2014*
- [4] Bedeković, V. (2010.) *Interkulturalni aspekti menadžmenta*, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica
- [5] Laji, I. (ur.) (2010.) *Migracije i regionalni razvoj Hrvatske*, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
- [6] Nejašmić, I. (2005.) *Demogeografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb
- [7] EUROSTAT, STATISTICAL BOOK, *Migrants in Europe, A statistical portrait of the first and second generation*, 2011 edition, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011, ISBN 978-92-79-16231-2

Photo 039. The entrance to the basement / Ulaz u podrum